

AANKOMST IN ROME

Met het vliegtuig

LUCHTHAVEN FIUMICINO - LEONARDO DA VINCI

30 km ten zuidwesten van de stad - ☎ 06 65 951 - www.adr.it. Gratis stadskaarten van Rome te verkrijgen aan de toeristische informatiebalie (terminal C).

Een rechtstreekse trein, de **Leonardo Express**, rijdt om het halfuur naar het station Termini en dit van 6.38 u tot 23.38 u (Termini-Fiumicino van 5.50 u tot 22.50 u). U kunt deze trein nemen op perron 1 van het station op de luchthaven. Het traject kost € 14 en duurt 30 min. U kunt ook de stadstrein **FM1** (www.trenitalia.com) nemen (€ 8, ongeveer 30 min. reizen naar Trastevere) die tussen 5.00 u en 23.00 u elk kwartier vertrekt (op feestd. om het halfuur).

Met de **bus** is er een regelmatige pendeldienst naar het station Termini (50 min.): Sit Bus Shuttle (www.sitbusshuttle.it - € 6), Cotral (www.cotralspa.it - € 5) en

Terravision (www.terravision.eu - € 4). Tickets te koop op de bus, in de kiosken, in tabakswinkels of op internet.

Een **taxirit** naar het stadscentrum (Mura Aureliane) kost € 45 (vast tarief) tot 4 personen, bagage inbegrepen.

LUCHTHAVEN CIAMPINO

15 km ten zuidoosten van Rome - ☎ 06 65 951 - www.adr.it. **Pendeldienst** naar het station Termini tussen 7.45 u en 23.00 u (rit duurt 45 min., € 4) met de maatschappijen Cotral, Sit Bus Shuttle, Atral-Schiaffini en Terravision. De bussen van Cotral verzorgen de verbinding met het **metrostation** Cornelia (lijn A) en Eur-Magliana (lijn B): om de 40 min., tussen 6.10 u en 22.40 u. Een rit kost € 1,20 en duurt 20 min. Hier kunt u de metro nemen naar het centrum. Een **taxirit** naar het centrum (Mura Aureliane) kost € 35 (vast tarief) tot 4 personen, bagage inbegrepen.

Met de trein

Internationale treinen komen aan op het **station Termini**, waar u ook de metro of de bus kunt nemen (☎ blz. 12).

Met de bus

Eurolines België – ☎ 02 274 13 50 - www.eurolines.be

Eurolines Nederland – ☎ 088 076 17 00 - www.eurolines.nl

Rechtstreekse busverbindingen vanuit verschillende steden in België en Nederland.

METRO

www.atac.roma.it.

Dienstregeling: 5.30-23.30 u (1.30 u op vr. en za.).

Tarief: ticket BIT (100 min., € 1,50); Roma 24h (€ 7), 48h (€ 12,50) of 72h (€ 18); ticket CIS (7 d., € 24).

Plattegrond: plattegrond van het metronet op de achterste binnenflap van het omslag.

☎ 'Openbaar vervoer', blz. 20.

WAT U NIET MAG MISSEN

Onze favoriete 'mooiste plekjes'

1

Colosseum★★★
Vouwkaart F6 - blz. 63

2

Scalinata della Trinità dei Monti★★★
Vouwkaart E3 - blz. 68

3

Fontana del Nettuno,
Piazza Navona★★★
Vouwkaart D4 - blz. 32

4

Pantheon★★★
Vouwkaart D4 - blz. 40

5

Piazza S. Pietro★★★
Vouwkaart B4 - 🕒 blz. 93

6

Forum Romanum★★★
Vouwkaart E6 - 🕒 blz. 52

7

Fontana di Trevi★★★
Vouwkaart E4 - 🕒 blz. 75

8

Villa Borghese★★★
Vouwkaart EF1-2 - 🕒 blz. 72

HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN

♥ 's Morgens genieten van een koffie op het plein **Campo dei Fiori**, een van de mooiste van de stad, en de sfeer opsnuiven van de bedrijvige markt, onder het toezend oog van de filosoof Giordano Bruno. 📍 blz. 38.

♥ De kracht en originaliteit bewonderen van de Lombardische kunstschilder **Caravaggio in de kerk S. Luigi dei Francesi**, die in de vijfde kapel van het linkerschip drie schitterende werken rond het leven van de H. Mattheus herbergt. 📍 blz. 37.

♥ In de buurt van het Pantheon een **koffiepauze houden in het Caffè Sant'Eustachio**, een van de beste koffiehuzen van de stad. U ruikt de intense en bedwelmende geur van de winkel nog voor u een stap binnen gezet heeft. Proef beslist de 'Gran Caffè Speciale', die opgediend wordt met een gesuikerde schuimlaag die het aroma alle eer aandoet. 📍 blz. 118.

♥ **Rondkuieren op de lieflijke Piazza S. Ignazio** die zich aanbiedt als een heus theaterdecor, en in de gelijknamige kerk, waar u de adembenemende fresco's en trompe-l'œils kunt bewonderen die het centrale gewelf sieren en gemaakt werden door Andrea Pozzo. 📍 blz. 43.

♥ **De charmante renaissancetuin van de Villa Medici ontdekken**, een van die verborgen plekjes in Rome die heel wat kunstenaars wisten te inspireren, zoals Berlioz, Bizet, Ingres, Garnier en Debussy. 📍 blz. 72.

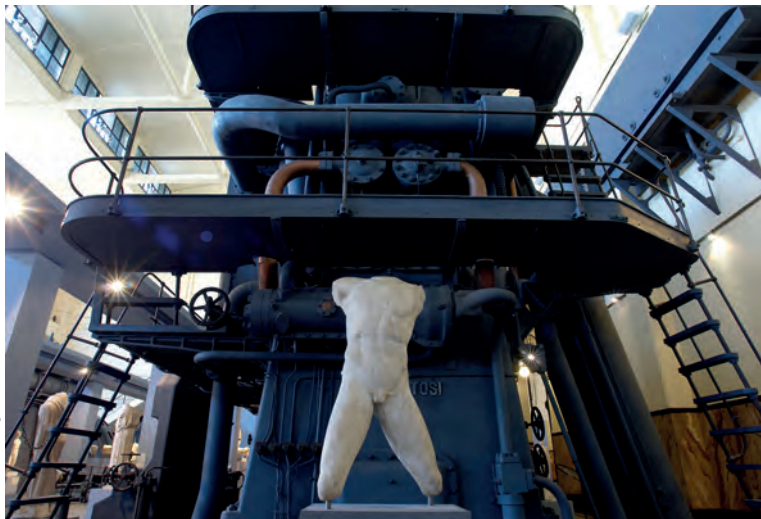
♥ In het oude getto het parfum opsnuiven dat ontsnapt uit de **Forno Boccione**, een koosjere, traditionele bakkerij die heel wat specialiteiten in huis heeft, zoals de *torta ricotta e visciole*. 📍 blz. 125.

♥ Plaatsnemen in het **Museo Atelier Canova Tadolini** voor een koffie of een lichte lunch. Dit is het voormalige

A. Pistolesi/hemis.fr

De Piazza Navona, volgens velen het mooiste plein van Rome

Antieke beelden in een oude energiecentrale: dat is het Museum Centrale Montemartini.

atelier van de beeldhouwers Antonio Canova en Adamo Tadolini, van wie de kunstwerken de ruimte sieren.

🕒 blz. 120.

♥ Vol bewondering staan bij het meesterschap van de Italiaanse beeldhouwer

Bernini, die marmer tot leven brengt, zoals in de **Extase van de H. Teresia van Avila** in de **S. Maria della Vittoria**.

🕒 blz. 78.

♥ **Genieten van de zonsondergang vanaf de Janiculum**, terwijl u proeft van een glas wijn op een terrasje, met de Eeuwige Stad aan uw voeten...

🕒 blz. 86.

♥ **Zich laten verrassen door de Centrale Montemartini**, waar dieselmotoren en stoomturbines van de thermo-elektrische centrale uit 1912 waken over meesterlijke kunstwerken.

🕒 blz. 84.

♥ **Kennismaken met de musea MACRO en MAXXI**, die de interessantste stromingen van de 20ste- en 21ste-eeuwse kunst tonen. Het eerste is ondergebracht in de voormalige Peroni-brouwerij, heringericht door de Franse architect Odile Decq; het tweede is een ontwerp van Zaha Hadid.

🕒 blz. 101.

DE REIS VOORBEREIDEN

Douane

De wetgeving op import (alcohol, sigaretten enz.) is gelijk voor alle landen van de Europese Unie. Meer informatie vindt u op volgende websites: **www.douane.nl**, **http://fiscus.fgov.be** en **www.agenziadoganemonopoli.gov.it**

Formaliteiten

Voor inwoners van de Europese Unie (EU) en Zwitserland en voor een vakantie van minder dan drie maanden volstaat een geldige identiteitskaart.

Met de bus

Eurolines België – ☎ 02 274 13 50 - www.eurolines.be

Eurolines Nederland – ☎ 088 076 17 00 - www.eurolines.nl

Rechtstreekse busverbindingen vanuit verschillende steden in België en Nederland.

Met de trein

Treinkaartjes zijn te koop op internet, op het station of bij een reisbureau en moeten binnen zes uur na hun ontwaarding worden gebruikt. Kortingen voor 60-plussers en jongeren onder 26 jaar.

VANUIT BELGIË

Rome is bereikbaar vanuit de grote steden in België.

NMBS - ☎ 02 528 28 28 - www.belgianrail.be

🕒 'Aankomst in Rome', blz. 3.

VANUIT NEDERLAND

Tussen Nederland en Italië kunt u reizen met een of meerdere overstappen.

NS – www.ns.nl

Met het vliegtuig

Luchthaven Fiumicino - Leonardo da Vinci – 30 km ten zuidwesten van de stad - ☎ 06 65 951 - www.adr.it

Luchthaven Ciampino – 15 km ten zuidoosten van Rome - ☎ 06 65 951 - www.adr.it

🕒 'Aankomst in Rome', blz. 3.

REGULIERE

LUCHTVAARTMAATSCHAPPIJEN

Vanuit Amsterdam (Schiphol) en Brussel vertrekken vluchten naar Rome. Voor informatie raadpleeg de websites van **Alitalia** (www.alitalia.com), **KLM** (www.klm.nl) en **Brussels Airlines** (www.brusselsairlines.com).

PRIJSVECHTERS

Verskillende prijsvechters bieden goedkope vluchten aan van en naar Italië.

Ryanair – ☎ 0 892 562 150 (€ 0,34/min.) - www.ryanair.com

Vueling – ☎ 0 899 232 400 (€ 1,34 per oproep + € 0,34/min.) - www.vueling.com

Seizoenen en klimaat

Het klimaat in Rome, dat op 28 km van de zee ligt, is het hele jaar door overwegend gematigd. Het is er bijzonder aangenaam in **mei, juni, september** en **oktober**.

In juli en augustus dalen de temperaturen zelden onder 30° C en wordt het overwegend drukkend warm. Anderzijds is de 'Eeuwige Stad' dan minder vervuild en rustiger omdat veel Romeinen dan met vakantie gaan. Helaas zijn dan ook veel bezienswaardigheden en restaurants gesloten. September en oktober zijn schitterende, zonnige en zachte maanden (in oktober kan het wel veel regenen). November is een echte regenmaand waarin ook de temperaturen een duik nemen. In december, januari en februari kan het bijtend koud zijn in Rome, maar sneeuwen doet het er zelden. Rome bezoeken in de winter kan heel aangenaam zijn. Op de Piazza Navona zijn dan talrijke lekkernijen te proeven ter ere van *Befana*, die op zes januari komt. In maart en april klimmen de temperaturen weer wat, maar kent de stad vaak overvloedige regenbuien.

Toeristische informatie

VOOR HET VERTREK

Neem in eerste instantie contact op met het **ENIT**, het Italiaans Bureau voor Toerisme (ma.-vr. 9.00-17.00 u) om uw reis voor te bereiden.

België – Emile Clausstraat 28 - 1050 Brussel - ☎ 02 64 33 850 - fax 02 64 85 485 - brussels@enit.it

Nederland – Nederlanders kunnen terecht bij de Italiaanse ambassade: Alexanderstraat 12 - 2514 JL Den Haag - ☎ 070 30 21 030 - fax 070 36 14 932 - www.amblaja.esteri.it

Op de website vindt u ook de nationale consulaten.

U kunt ook de bibliotheek van het **Italiaans Cultureel Instituut** raad-

plegen en deelnemen aan de aangeboden activiteiten: in Brussel (Livornostraat 38 - 1050 Brussel - ☎ 02 53 82 379) ofwel in Amsterdam (Keizersgracht 564 - 1054 ES Amsterdam - ☎ 020 63 87 411).

IN ROME

De stad Rome heeft een centraal nummer in dienst genomen waarop u een overzicht kunt krijgen van de voornaamste culturele plekjes van de stad, de verschillende vervoersmogelijkheden, de bestaande opties om te overnachten, de verscheidenheid aan restaurants enz.: ☎ 06 06 08 - www.060608.it.

Punti di informazione turistica (PIT) – www.turismoroma.it/info_viaggio/pit. Inlichtingen over alle culturele en toeristische initiatieven in de hoofdstad, stadskarten en allerhande documenten.

Infopunten bij aankomst: luchthaven Leonardo da Vinci (Terminal 3 - aankomsthal internationale vluchten - 9.00-17.45 u); luchthaven Ciampino (bagagehal - 8.30-18.00 u); station Termini (perron 24 - dag. 8.00-18.45 u).

Infopunten in de stad (dag. 9.30-19.00 u): Fori Imperiali (Via dei Fori Imperiali); Piazza Navona (Piazza Cinque Lune); Via Nazionale (tegenover het Palazzo delle Esposizioni); Minghetti (Via Marco Minghetti); Barberini (Via di San Basilio 51); Stazione Tiburtina; Sonnino (Piazza Sidney Sonnino); Conciliazione (Via della Conciliazione 4); San Pietro (Largo del Colonnato).

WEBSITES

www.turismoroma.it biedt heel wat informatie over de monumenten,

PIAZZA NAVONA★★★★ - CAMPO DEI FIORI★★

In het historische hart, het absolute centrum van de barokke stad, ademt elke steen kunst uit. In dit web van steegjes die grote pleinen aan elkaar rijgen, speelt zich echter ook het dagelijkse leven van de Romeinen af. Romeinse dan dit kan haast niet!

► **Bereikbaarheid:** Bus C3, 30, 70, 81, 87, 130, 492 en 628. De wijk wordt afgebakend door de Corso del Rinascimento, de Tiber, de Vie Savelli en Parione.

Detailkaart van de wijk blz. 35. Uitneembare vouwkaart D4.

► **Aanrader:** Start de dag met een kopje koffie in een van de cafés op de Campo dei Fiori. Zo kunt u meegenieten van het gebeuren op de markt ertegenover.

Piazza Navona ★★★

32

Dit plein behield de smalle en langwerpige vorm die het kreeg van Domitianus toen hij in 86 een stadion liet bouwen voor zijn Griekse spelen. Nu is het een voetgangersgebied en een gezellig en levendig plein. Atleten en dichters hebben plaatsgemaakt voor tekenaars, mimespelers, muzikanten en straatartiesten die er 's avonds hun kunsten komen vertonen.

In het midden van het plein staat de **Fontana dei Quattro Fiumi★★★★**, een barokmeesterwerk dat **Bernini** in 1651 voltooidde. De beelden symboliseren vier rivieren, namelijk de Donau, de Ganges, de Rio de la Plata en de Nijl. Ze stellen de vier werelddelen voor. De legende vertelt dat de figuur van de Nijl gesluierd is zodat hij de kerk Sant'Agnese in Agone, die ontworpen werd door Bernini's rivaal Borromini, niet zou zien. In werkelijkheid betekent dit dat de bron van de Nijl destijds nog niet bekend was.

De centrale figuur op de **Fontana del Moro**, in het zuiden, werd ontworpen door Bernini. De **Fontana del Nettuno** aan de noordzijde van het plein is eind-16de-eeuws.

S. Agnese in Agone ★★★

Via di S. Maria dell'Anima 30/a - ☎ 06 68 19 21 34 - www.santagneseinagone.org - dag. behalve ma. 9.30-12.30 u, 15.30-19.00 u, feestd. 9.00-13.00 u, 16.00-20.00 u.

In de 8ste eeuw werd een kapel gebouwd op de plek waar de H. Agnes een marteldood zou zijn gestorven. Paus Innocentius X gaf Girolamo Rainaldi en zijn zoon Carlo in 1652 de opdracht de kapel om te bouwen tot familiekapel, grenzend aan zijn paleis. Tussen 1653 en 1657 zette **Borromini** deze werken voort. Uiteindelijk voltooidde een groep architecten het gebouw later in die eeuw. Borromini ontwierp een deel van de koepel en

de voorgevel, wat ook is te zien aan de holronde beweging en de gebogen lijnen van de klokkentorentjes. Het **interieur**★, in de vorm van een Grieks kruis, is prachtig: de openingen in de pilaren van de koepel maken er een achthoek van. Bij de altaren hangen fraaie 'marmere tafels', werken van leerlingen van Bernini. Het stucwerk, het bladgoud en de schilderijen staan veraf van de sobere interieurs van Borromini en werden aan het eind van de 17de eeuw toegevoegd.

S. Maria della Pace ★

Arco della Pace 5 - ma., wo. en za.
9.00-11.45 u.

Deze kerk, waarvan de voorgevel in de 17de eeuw gebouwd werd door Pietro da Cortona, bezit een bijzonder originele plattegrond in de vorm van een kort rechthoekig schip en een achthoekig deel met koepel. Onder het schip, bij de boog van de eerste kapel aan de rechterzijde, ontdekt u de vier **Sibillen**★, die Rafaël in 1514 schilderde.

Kloostergang★ – Toegang tot de kloostergang links van de kerk - www.chiostrodelbramante.it - dag. 10.00-20.00 u (za. en zo. 21.00 u) - uitstekende wisselende tentoonstellingen. Cafeteria op de bovenverdieping (♿ blz. 118). De kloostergang dateert van 1504 en is een van de eerste werken die **Bramante** (1444-1514) in Rome vervaardigde. Het ontwerp geeft al blijk van de interesse van de kunstenaar voor de architectuur en technieken van de oudheid.

Museo Nazionale Romano - Palazzo Altemps ★★★

Piazza S. Apollinare 46 - ☎ 06 39 96 77 00 - www.archeorm.arti.beni.culturali.it - ♿ - dag. behalve ma. 9.00-19.45 u (laatste toegang: 19.00 u) - gesl. 1 jan., 1 mei en 25 dec. - € 7, ticket 3 dagen geldig in alle afdelingen van het Nationaal Romeins Museum: Palazzo Massimo alle Terme, Terme di Diocleziano en Crypta Balbi.

UIT ETEN

Angolo Divino (Enotecal L')	5
Baguetteria del Fico	56
Cul de Sac	8
Da Sergio	4
Filetti di Baccalà	3
Forno di Campo de' Fiori	39
Hostaria Costanza	41
Maxelà	61
Orso 80 (L')	6
Orto di Maramao	59
Osteria Da Fortunata	40
Pizzeria Baffetto	60
Strenghe (Le)	31

IETS DRINKEN

Barnum Café	4

Chiostro del Bramante (Faffetteria-Bistrot) .....

Fluid	3
Il Gocetto (Enoteca)	5
Sto Bene	1
Supplizio	25
	31

WINKELN

Ai Monasteria	3
Amenei	31
Chez Dede	35
Ibiz Artigianato	6
Lela	30
Loco	1
Nonna Vincenza	4
Retrò	5
Salumeria Roscioli	2

HET PANTHEON ★★★

Pal in het centrum van de moderne stad ontdekken bezoekers haast bij toeval het Pantheon dat nog steeds even indrukwekkend is als 2000 jaar geleden! Tijdens de 16de en 17de eeuw werden weelderige paleizen en barokke kerken opgetrokken in de wijk eromheen.

► **Bereikbaarheid:** Bus 30, 40, 46, 62, 64, 70, 81, 87, 492 en 628; elektrische pendelbus 116. Hier bevindt u zich midden op het antieke Campus Martius; in het westen stroomt de Tiber, in het oosten ligt de rechte Via del Corso.

Detailkaart van de wijk blz. 42. Uitneembare vouwkaart D4.

► **Aanrader:** Bezoek het Pantheon vroeg in de ochtend om er in alle rust de sfeer op te snuiven. Doe daarna zoals de Romeinen en neem een *caffè e brioche* en kijk hoe de stad ontwaakt.

Piazza della Rotonda ★

40

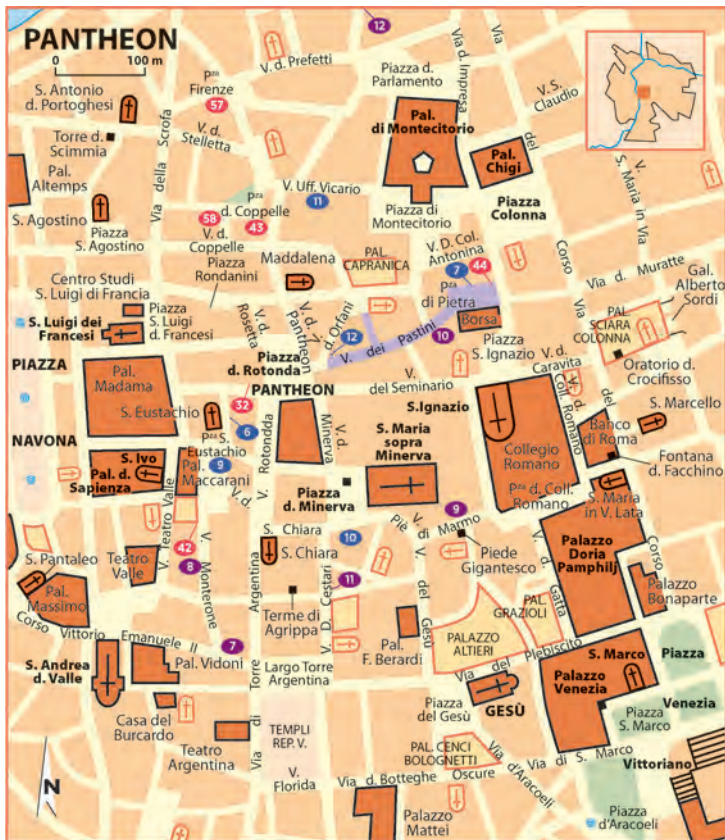
Zonder het statige Pantheon zou dit plein weinig uitstraling hebben. Wel zijn er de charme van de horden toeristen, de verkopers van prullaria en de koetsen met paarden die zorgen voor de nodige sfeer. Centraal staat een fontein die **Giacomo Della Porta** in 1578 bouwde. In 1711 werd een **obelisk** toegevoegd die, net als die op de Piazza della Minerva, afkomstig is van de tempel van Isis en op een sokkel rust, versierd met dolfijnen en het pauselijk blaasroep.

Pantheon ★★★

📍 34 78 20 52 04 - www.pantheon.roma.com - ♿ - 9.00-19.30 u, zo. 9.00-18.00 u, feestd. 9.00-13.00 u - *gdel. 1 jan., 1 mei en 25 dec. - gratis; audiogids € 5 - rondleiding na afspraak € 10. Dit monument is een kerk. Betuig het nodige respect.*

Als u eenmaal u de verrassing te boven bent midden in Rome zo'n monumentale tempel te vinden, leert u uit de inscriptie op de architraaf dat 'Marcus Agrippa, de zoon van Lucius, voor de derde maal consul, hem liet bouwen' (M. AGRIPPA L.F. COS. TERTIUM FECIT). We noteren 27 v.Chr. Zes eeuwen later zal deze tempel, gewijd aan alle goden, omgevormd worden tot kerk. Achter het portaal met zestien granieten zuilen, wordt het **interieur★★★**, een meesterwerk van harmonie en grandeur, bekroond met een indrukwekkend **antiek gewelf★★★** waarvan de diameter gelijk is aan zijn hoogte. De zijkapellen zijn versierd met gebogen en driehoekige frontons. Ze bevatten de graftomben van de Italiaanse koningen en van Rafaël (*links*). Achter het Pantheon ligt de verrassende **Piazza della Minerva**. Een kleine obelisk staat op de rug van een olifantsjong. De 6de-eeuwse obelisk is Egyptisch en afkomstig van de

UIT ETEN

Casa Coppelle	43
Ciao Checca	57
Armando al Pantheon	32
L'EAU Vivi	42
Osteria dell'Ingegno	44
Osteria da Mario	58

IETS DRINKEN

Enoteca Spiriti	6
La Casa del Caffè Tazza d'oro	12
Minerva Roof Garden	10
Pasticceria Giolitti	11
Salotto 42	7
Sant'Eustachio (Caffè)	9

WINKELN

Bartolucci	10
Campo Marzio Design	12
Emporia Roma	8
Fratelli Bassetti Tessuti	7
Galleria d'Arte Sacra	11
Moriondo & Gariglio (Confetteria)	9

naburige tempel van Isis. Het olifantenjong is van marmer en werd vervaardigd door een leerling van Bernini (17de eeuw).

S. Maria sopra Minerva ★★

Piazza della Minerva 42 - www.basilica.minerva.it - ma.-vr. 7.30-19.00 u, za.-zo. 8.00-12.30 u, 15.30-19.00 u.

De kerk Santa Maria sopra Minerva staat niet ver van de resten van de tempel van Minerva. Ze werd gesticht in de 8ste eeuw, in gotische stijl heropgebouwd in de 13de eeuw en nogmaals herbouwd in de 15de en de 17de eeuw. Toen werd de rechthoekige en zeer eenvoudige voorgevel geplaatst. De kunstwerken in deze kerk maken haar tot een van Romes belangrijkste museumkerken, in het bijzonder door de **Carafakapel**★★ in de rechterbeuk van het transept. Deze kapel werd gebouwd in de 15de eeuw en bevat enkele mooie fresco's van **Filippino Lippi**: boven het altaar in een voor de late renaissance kenmerkende omkadering schilderde de Toscaanse kunstenaar een *Annunciatie* waarin Thomas van Aquino Maria voorstelt aan kardinaal Oliviero Carafa, die opdracht gaf tot de bouw van de kapel.

In de kapel van de linkerbeuk bevinden zich heel wat graftomben. De soberste graftombe, op de vloer, is niet de minst bekende. Onder deze steen rust namelijk de beroemde schilder en dominicaan **Fra Angelico**, die in 1455 overleed.

S. Ignazio di Loyola ★★

De **Piazza S. Ignazio**★ werd ontworpen als een theaterdecor aan de voet

van de kerk S. Ignazio (7.30-19.00 u, zon- en feestd. 9.00-19.00 u). Het geeft een voorproefje van wat achter de hoge en sobere voorgevel schuilgaat. In het midden van het schip, en met de ogen gericht op de centrale koepel, wordt de bezoeker getroffen door het perspectieffeffect van de **fresco's**★★ in trompe-l'œil. De bewegende personages die op diverse manieren en op verschillende schaal werden geschilderd zorgen voor het nodige volume. De ontwerper, **Andrea Pozzo** (1684), was een theoreticus van het driedimensionale perspectief.

Piazza Colonna ★

Dit is een van de bedrijvigste plaatsen van Rome, dicht bij de winkels van de Vie del Corso en del Tritone. De **zuil**★ werd wellicht tussen 176 en 193 opgericht ter ere van Marcus Aurelius. Op de zuil worden de grootste episodes uit zijn oorlogen weergegeven. In 1589 liet paus Sixtus V het standbeeld van de keizer vervangen door een beeld van de H. Paulus.

In 1562, ten tijde van de contraire-formatie, werd met de bouw van het **Palazzo Chigi** begonnen. Het paleis werd in 1630, in volle barok, voltooid. Paus Alexander VII Chigi kocht het in 1659, en in 1917 werd het weer eigendom van de staat. Tegenwoordig doet het dienst als regeringsgebouw. In het **Palazzo di Montecitorio** (17de eeuw) ernaast vergadert sinds 1870 de kamer van volksvertegenwoordigers (www.camera.it - *enkel rondleidingen: 1ste zo. van de maand 10.30-15.30 u, behalve juli-aug. en 1ste week van sept.*).

UIT ETEN

Antipasti en primi piatti zullen u evenzeer ontroeren! Lekkerbekken maken een ommetje langs het getto en Testaccio om er gerechten te proeven die het resultaat zijn van een eeuwenoude traditie. *Osteria's* en *pizzeria's* serveren lekkere, klassieke gerechten maar ook gastronomen zullen niet ontgoocheld zijn: vernieuwende chefs vinden sedert enkele jaren de Romeinse keuken opnieuw uit. Heel wat adresjes zijn jammer genoeg gesloten in augustus. Opgelet, de Romeinse keuken is duur en het aantal adressen van gemiddelde kwaliteit zijn legio.

Onderstaande adressen vindt u terug op de uitneembare vouwkaart aan de binnenzijde van het omslag; zoek het overeenkomstige nummer (bv. 1). De aanwijzingen in het rood geven de positie aan op deze uitneembare kaart. Sommige adressen staan ook aangeduid op de detailkaarten van de verschillende wijken.

'Uit eten', blz. 23; 'Gastronomie', blz. 153.

Piazza Navona - Campo dei Fiori

Detailkaart van de wijk blz. 35

MINDER DAN € 25

56 **Baguetteria del Fico** – **CD4** - Via della Fossa 12 - ☎ 06 96 04 55 41 - 10.00-2.00 u. Een niet te missen paninoteca waar u terecht kunt voor traditionele gerechten uit dit Bel Paese.

39 **Forno Campo de'Fiori** – **D5** - Piazza Campo dei Fiori 22 - ☎ 06 68 80 66 62 - www.fornocampodefiori.com - ☎ - 7.30-14.30 u, 16.45-20.00 u - gesl. zo. (en za.middag in juli-aug.). Ander adres: *Vicolo del Gallo* - 10.30-16.45 u. Een historische 'oven' in deze wijk met pizza's, panini en gesuikerde specialiteiten. Ook de inwoners van de wijk komen hier graag smullen van de pizza's en broodjes die warm uit de oven komen.

3 **Filetti di Baccalà** – **D5** - Largo dei Librai 88 - ☎ 06 68 64 018 - gesl. zo. en aug. Dit huis is een omweg waard vanwege de authentieke sfeer en de

De ovenverse broodjes, pizza's en koekjes van Forno Campo de'Fiori vallen niet alleen bij de lokale bevolking in de smaak, ook toeristen komen er aan hun trekken.

specialiteit: gepaneerde en gefrituurde kabeljauwfilet, geserveerd met de beroemde Romeinse salade of *puntarelle* (bladcichorei), op smaak gebracht met knoflook en ansjovis.

59 Orto di Maramao – C5 - Via del Pellegrino 85 - ☎ 06 64 00 39 24 - 9.00-23.00 u. Acht tafels staan op elkaar gepakt in dit charmante vertrek vol rekjes volgestouwd met wijnflessen, kruidendozen en potten. Voor een vitaminerijke soep of een verse salade.

60 Pizzeria Baffetto – C4 - Via del Governo Vecchio 114 - ☎ 06 68 61 617 - www.pizzeriabaffetto.it - 12.00-15.30 u, 18.30-0.30 u. Een historisch adresje voor een heerlijke pizza *alla romana*.

8 Cul de Sac – D4 - Piazza Pasquino 73 - ☎ 06 68 80 10 94 - www.enotecaculdesacroma.it - 12.00-0.30 u. Deze wijnbar tegenover het beroemde beeld van Pasquino dankt zijn naam (doodlopende straat) aan zijn lange smalle vorm. Een ruime keuze van wijnen en uitstekende gerechten.

5 Enoteca L'Angolo Divino – D5 - Via dei Balestrari 12/14 - ☎ 06 68 64 413 - www.angolodivino.it - 11.00-15.00 u, 17.00-1.30 u - *gesl. ma. en zo.middag*. Deze wijnbar dicht bij de Campo dei Fiori is ideaal voor liefhebbers van lekkere wijn, kaas en antipasti. De hapjes bestaan onder meer uit taartjes en opgerolde cake. Er worden regelmatig proeverijen georganiseerd.

4 Da Sergio – D5 - Vicolo delle Grotte 27 - ☎ 06 68 64 293 - 12.00-15.30 u, 18.30-23.30 u - *gesl. zo. en aug.* Wie op zoek is naar een rustige trattoria, ver weg van het drukke Campo dei Fiori, kan bij Sergio halt houden. Men verwelkomt u in een

gemoedelijke omgeving en laat u typische lokale gerechten proeven.

TUSSEN € 25 EN € 50

41 Hostaria Costanza – D5 - Piazza del Paradiso 65 - ☎ 06 68 61 717 - www.hostariacostanza.it - *gesl. zo.* Dit adres serveert een lekkere keuken die het midden houdt tussen land en zee. Vraag als u vooraf reserveert om een plaatsje in de 'sala vecchia' (oude zaal) om de sfeer op te snuiven van deze oude theaterzaal.

31 Le Streghe – C4 - Vicolo del Curato 13 - ☎ 06 68 78 182 - www.osterialestreghe.com - 12.00-15.30 u, 19.30-24.00 u - *gesl. zo.* Niet ver van de Tiber ligt een mooi restaurant met twee eetzalen met houten plafonds. Familiale, gezellige sfeer, karakteristieke gerechten.

6 L'Orso 80 – D4 - Via dell'Orso 33 - ☎ 06 68 64 904 - www.orso80.it - 13.00-15.30 u, 19.00-23.30 u - *gesl. ma.* Dit typisch Romeinse restaurant brengt hulde aan Latium en de Abruzzen. Het serveert lekkere *antipasti* (voorgerechten), *polpettine al pomodoro* (vleesballetjes met tomaten) of *osso bucco con funghi e piselli* (champignons en erwten). Gezelligheid troef.

61 Maxelâ – D4 - Via delle Coppelle 10/13 - ☎ 06 68 21 03 13 - www.maxela.it - 12.00-15.00 u, 18.00-23.30 u. Een wijnbar en vlees van producenten uit de Piëmont. Een perfecter huwelijk bestaat niet. Proeven kan in een van de twee kleine zalen. Hippe bistrosfeer, wijnkisten aan de muur en kelners met donkerrode schorten.

40 Osteria Da Fortunata – D5 - Via del Pellegrino 11 - ☎ 06 60 66 73 91.

BELANGRIJKE DATA

21 april 753 v.Chr. – Romulus sticht de stad Rome op de heuvel Palatijn.

509 v.Chr. – Afzetting van Tarquinius Superbus. Stichting van de republiek.

494 v.Chr. – Eerste opstand van de plebejers die een eigen stad stichten op de Aventijn. Om hun belangen te verdedigen richten ze een volkstribuun op.

451-449 v.Chr. – Een college van tien magistraten (*decemviri*) stelt politieke, burgerlijke en strafwetten op, de XII Tafelen, die de plebejers en de patriërs dichter bij elkaar brengen door beiden dezelfde burgerlijke wetten op te leggen.

390 v.Chr. – De Galliërs steken Rome in brand en plunderen de stad.

343-290 v.Chr. – Samnitische oorlogen. Rome breidt zijn macht uit over heel centraal Italië.

264-146 v.Chr. – Punische oorlogen. Het Romeinse Rijk breidt uit tot Carthago.

60 v.Chr. – Eerste triumviraat tussen Crassus, Pompeius en Caesar.

43 v.Chr. – Tweede triumviraat tussen Antonius (het Oosten), Octavianus (het Westen) en Lepidus (Afrika).

27 v.Chr. – Octavianus, alleenheerser over het Romeinse Rijk, wordt uitgeroepen tot keizer Augustus. Hij verdeelt Rome in 14 wijken.

 Pantheon, Ara Pacis, Forum van Augustus, Casa di Livia, Teatro Marcello.

37-41 – Bewind van Caligula.

41-54 – Bewind van Claudius, de oom van Caligula.

54-68 – Heerschappij van Nero. Rome brandt af in 64. Martelaarschap van de HH. Petrus en Paulus.

 Domus Aurea.

68-69 – Burgeroorlog. Brand op de Capitool.

69-96 – Heerschappij van de Flavische dynastie: Vespasianus (69-79), gevolgd door zijn zonen Titus (79-81) en Domitianus (81-96).

 Colosseum, Boog van Titus, Domus Flavia (Palatijn).

96-98 – Bewind van Nerva, die het systeem van de adoptiefkeizers invoegt.

98-117 – Bewind van Trajanus.

117-138 – Heerschappij van Hadrianus.

 Pantheon, Villa Adriana (Tivoli), Castel S. Angelo, Circo Massimo.

138-161 – Heerschappij van Antoninus Pius.

 Tempel van Antoninus en Faustinus (Forum Romanum).

161-180 – Heerschappij van Marcus Aurelius.

 Zuil van Marcus Aurelius, Piazza del Campidoglio.

180-192 – Heerschappij van Commodus.

193-211 – Rijk van Septimus Severus.

 Boog van Septimus Severus (Forum Romanum).

211-217 – Heerschappij van Caracalla.

212 – Edict van Caracalla schenkt Romeins burgerschap aan alle vrije mannen van het keizerrijk.

 Thermen van Caracalla.

284-305 – Heerschappij van Diocletianus. Rome wordt een tetrarchie (bewind met vier).

306-337 – Heerschappij van Constantijn, 1ste christelijke keizer.

🕒 *Mausoleum van Romulus, triomfboog van Constantijn, basiliek van Maxentius en Constantijn (Forum Romanum).*

380 – Het christelijke geloof wordt staatsgodsdienst.

476 – Val van het West-Romeinse Rijk.

590 – Begin van het pauselijke Rome. Pontificaat van Gregorius I de Grote (590-604).

756 – Ontstaan Pontificale staten.

800 – Kroning van keizer Karel in Rome.

962 – Otto I, koning van Duitsland, wordt gekroond tot keizer van het Heilige Germaanse Rijk door paus Johannes XII.

1309-1377 – Pausen naar Avignon.

1378-1417 – Westers schisma.

1417 – Paus Martinus V roept Rome opnieuw uit tot hoofdstad.

6 mei 1527 – Rome wordt geplunderd door de troepen van keizer Karel.

1543-1563 – Tijdens het Concilie van Trente ontstaat de katholieke contrareformatie.

1798 – Rome wordt bezet door de troepen van Napoleon.

1808 – De Fransen bezetten Rome. De paus vlucht naar het Quirinaal.

🕒 *Quirinaal, Palazzo Venezia.*

1848 – Eerste Italiaanse onafhankelijkheidsoorlog.

1861 – Ontstaan van het koninkrijk Italië.

1871 – Rome, hoofdstad van Italië.

1924-1943 – Fascistische periode.

🕒 *EUR.*

1929 – Verdrag van Lateranen.

4 juni 1944 – De geallieerden bevrijden Rome.

1946 – Italië wordt een republiek.

F. Guizolou/Remis.fr

Campidoglio, de wolven en de tweeling Romulus en Remus, stichters van Rome

1957 – Verdrag van Rome (oprichting van de EEG).

1960 – Olympische zomerspelen.

1963-1965 – 2de Vaticaans Concilie.

1969-1989 – De 'loden jaren'.

1978-2005 – Paus Johannes-Paulus II.

2000 – Viering van het jubileum.

2006 – De Ara Pacis van Richard Meier.

2010 – Inhoudiging van het MAXXI van Zaha Hadid.

2013 – Jorge Mario Bergoglio wordt paus Franciscus.

2015-2016 – Jaar van de Barmhartigheid.

2016 – Overwinning van Virginia Raggi, kandidate voor de Movimento 5 Stelle (M5S) bij de gemeenteraadsverkiezingen.

Vertaling	Valérie Maes
Omslagontwerp	Keppie & Keppie
Omslagfoto	Phant/Shutterstock.com
Ontwerp binnenwerk	Keppie & Keppie
Oorspronkelijke titel	Le Guide Vert Rome Week-end
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Directie	Philippe Orain
Uitgevers	Aurore de Neuville, Sandrine Favre (Michelin), Lieven Defour (Lannoo)
Redactie	Andrea Aiello, Chiara Arcini, Sara Fredaigue, Stéphane Guégan, Manuela Magni, Maura Marca, Juliette Rolland, Delphine Storelli
Cartografie	Géraldine Deplante, Daniel Duguay, Thierry Lemasson, Florica Paizs, Cristian-Mihnea Popa Stadskaarten: © MICHELIN en © 2006-2015 TomTom. All rights reserved. This material is proprietary and the subject of copy- right protection, database right protection and other intellectual pro- perty rights owned by TomTom or its suppliers. The use of this material is subject to the terms of a license agreement. Any unauthorized copying or disclosure of this material will lead to criminal and civil liabilities.
Met dank aan	Didier Broussard, Hervé Dubois, Maria Gaspar, Pascal Grougon, Maud Lomnitz, Marie Simonet

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo, nv, Tiel, 2017

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen...) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld. Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres	De Groene Reisgids Uitgeverij Lannoo Kasteelstraat 97 B-8700 Tiel degroenereisgids@lannoo.be	De Groene Reisgids Uitgeverij Terra Lannoo bv Papiermolen 14-24 3994 DK Houten degroenereisgids@lannoo.nl

www.lannoo.com

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2017/45/476 - NUR 512 - ISBN 978-94-014-3973-2